

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/327/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

68/2012. (II. 15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2011. június hó 8-án előterjesztett panasa alapján indult eljárásban a 2012. február 15-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos – ügyis, mint gyámgyermekke fk. V. törvényes képviselője – 2011. június 8-án postai úton terjesztette elő panaszát a Testületnél a S. Rendőrkapitánysággal szemben, amelyet 2011. június 27-én kelt levelében kiegészített. A Testület a fiatalkorú nevében előterjesztett panasszal kapcsolatosan jelen ügyről leválasztva, külön eljárás keretében hozza meg állásfoglalását.

I.

A panaszbeadványban és annak kiegészítésében a panaszos előadta, hogy 2011. június 3-án délelőtt házuk udvarából kiszöktek a libák, ezért kisebbik gyámgyermekke, gyk. V. J. utánuk szaladt, hogy hazaterelje őket. Ekkorra már azonban a szomszédasszony, A. I. kiment a háza elé és ököllel elkezdte ütni a gyermeket. Időközben a helyszínre érkezett a panaszos nagyobbik gyámgyermekke fk. V. K., aki testvére segítségére sietett, kérve a szomszédot, hogy engedje el az öccsét. A szomszédasszony erre elengedte a gyermeket, és nekitámadt fk. V. K.-nak, akit megkarmolt, sőt, egy késsel a szemébe vágva megsebesített. A panaszos – állítása

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

szerint – ezt követően kihívta rendőröket, a szomszédasszony azonban még ekkor sem hagyta abba a gyermekek bántalmazását. A három intézkedő rendőr ezt nem akadályozta meg, sőt, a panaszos és nagyobbik gyámgyermekét fk. V. K.-t „bilincsbe verve” elvitték és mintegy öt órán át „fogva tartották” őket. A panaszos nem értette, hogy miért őt és gyermekét bilincselték meg és állították elő, miért nem a szomszédasszonyt A.I.-t, pedig az egyik rendőr mondta is a szomszédasszonynak, hogy mivel szemük láttára is bántalmazta a „lányt”, ezért „börtönbe fog kerülni”. A panaszos állítása szerint a rendőrök mind az előállítással, mind a bilincseléssel kapcsolatos kérdésére azt válaszolták, hogy „a rendőrkapitány úr ezt parancsolta nekik”. A panaszos előadta, hogy a bilincs alkalmazását megelőzően elhangzott az erre vonatkozó figyelmeztetés, de annak okaként a rendőrök megint csak a kapitány úr parancsára hivatkoztak. Az előállítás okáról szóló tájékoztatót és az előállító helységben történő elhelyezéssel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről szóló tájékoztatót a panaszos – állítása szerint – nem kapta meg, az előállítás várható időtartamáról tájékoztatást nem kapott. Ezen idő alatt megérkezett fk. V. K. kirendelt védője, de az ügyvéd – a panaszos elmondása szerint – csak „bekísérte” a lányát, majd ki is ment a helységből, így a kihallgatásán az ügyvéd nem volt jelen és a panaszos „sem lehetett ott”.

A panaszos sérelmezte, hogy cukorbetegsége ellenére gyógyszereit nem vehette magához. A panaszos állítása szerint nem kért, de nem is kapott élelmiszert, sőt vizet sem az előállítása alatt, – ennek lehetőségét vele nem ismertették – pedig cukorbetegsége miatt élelmiszere szükségessége lett volna, többször is jelezte, hogy rosszul van.

A panaszos előadta, hogy a panasztétel lehetőségéről és módjáról a rendőrségen mind írásban, mind szóban tájékoztatták, így szerzett tudomást a Testülethez fordulás lehetőségéről is, úgyszintén előadta, hogy hozzátartozó értesítését nem kérte, továbbá nem tartott igényt jogi képviselőre. Állítása szerint az eset kapcsán fk. V. K. ellen indult büntetőeljárás.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes S.-i Rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

A Testület megkeresésére, a S. Rendőrkapitányság vezetője szolgálati úton megküldte a panasszal kapcsolatos részletes jelentését (továbbiakban: összefoglaló jelentés), az intézkedő rendőrök által készített jelentéseket (továbbiakban: rendőri jelentés), az intézkedés során keletkezett iratok másolatait, valamint a nyomozás iratanyagának másolatát.

1) Az összefoglaló jelentés és a rendőri jelentések szerint 2011. június 3-án 9 óra 25 perckor a panaszos lánya R. N. telefonon tett bejelentést a S. Rendőrkapitányság ügyeletére, hogy 9 óra 20 perckor a C. város V. u. 24. számú ház előtt, szóváltást követően a panaszos két gyámgyermekke összeverekedett egy idős asszonnyal, A. I. C.-i lakossal. A helyszínre – a 07050/1551/2011/ id. sz., B. A. r. törzsszázlós által aláírt hivatalos feljegyzés szerint – 9 óra 45 perckor érkeztek ki a járőrök, két r. őrmester, valamint egy – önálló intézkedési joggal nem rendelkező, gyakorlaton lévő – r. hallgató. A rendőrök a helyszínen azt tapasztalták, hogy a panaszos és két gyámgyermekke agresszívan viselkedve, trágár szavakat használva kiabál A. I.-vel. A helyszínen tartózkodott még P. K. ugyancsak C.-i lakos. A rendőrök felszólították a

panaszost és a két gyereket, hogy hagyják abba cselekményüket, majd felszólították a feleket, hogy pár lépésre távolodjanak el egymástól. Ezt követően a rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőrök köszöntek, közölték nevüket, rendfokozatukat, szolgálati helyüket és beosztásukat, valamint jelvéyszámukat, majd igazoltatták a jelenlévőket.

A helyszínen történt meghallgatás során a panaszos és gyámgyermekai elmondták, hogy kiszöktek a libák saját udvarukból és gyk. V. J. utánuk szaladt, hogy visszaterelje őket. Ekkor azonban kijött a házából A. I. és felelősségre vonta a gyermeket, hogy miért az ő háza előtt terelte a libákat, majd a gyermeket többször is a fején megütötte. Ezt látta meg a gyermek testvére fk. V. K., és testvére segítségére sietett, majd A. I.-vel dulakodni kezdtek, melynek során fk. V. K. az arcán megsérült.

Fentiekkel ellentétben A. I. elmondta, hogy gyk. V. J. a háza előtt terelte a libákat és mivel ez már többször előfordult, rászólt a gyerekekre, hogy a libák lecsipkedik a virágait. A. I. elmondása szerint erre a gyermek kövel kezdte dobálni őt. Ekkor ért oda fk. V. K. akivel szóváltást követően dulakodás kezdődött, melynek során arcán megsérült. Ezt látta meg a szomszéd, P.K., aki odament hozzájuk és szétválasztotta őket.

Az összefoglaló jelentés szerint ekkor ért a helyszínre a panaszos, aki előbb kézzel majd a papucsával arcul ütötte P. K.-t.

A helyszínre érkező rendőrök szerint gyk. V. J. fején sérülés nem volt, A. I. és fk. V. K. arcán dulakodásból származó karmolások voltak láthatók.

A rendőrök jelentették a történeteket a kapitányság ügyeletesének, ahonnan azt az utasítást kapták, hogy a helyszínt biztosítsák, és a jelenlévőket tartsák vissza a bűnügyes csoport kiérkezéséig. A rendőri jelentés szerint a bűnügyes csoport megérkezéséig a panaszos és fk. V. K. többszöri rendőri felszólítás ellenére továbbra is megjegyzéseket tett A. I. felé, aki részben e miatt, részben az átélt izgalmak hatására rosszul lett és elvesztette eszméletét, ezért ki kellett hívni hozzá az orvosi ügyeletet.

A kapitányság bűnügyi helyszínelői 10 óra 5 perctől 11 óráig végezték el a helyszíni szemlét, majd a bűnügyi csoport vezetője utasította az intézkedő rendőröket, hogy a panaszost és fk. V. K.-t a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 33. § (2) bekezdésének b) pontja alapján állítsák elő a kapitányságra, mert alaposan gyanúsíthatók bűncselekmény elkövetésével. Ellentétben a panaszosi állítással, a rendőri jelentés szerint H.Zs. őrmester a bűncselekmény alapos gyanújára történő hivatkozást – a jogszabályhely megjelölésével – közölte a panaszossal és fk. V. K.-val.

Az előállítás végrehajtásáról és személyi szabadságot korlátozó intézkedésről készült jelentések szerint, a panaszossal, valamint gyámgyermekével, fk. V. K.-val szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatásra, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján előállításra, az Rtv. 29. § (4) bekezdése alapján „igazoltatott személy átvizsgálására” került sor. A panaszossal szemben az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján bilincset alkalmaztak – a rendőri jelentés szerint a panaszos testalkatára tekintettel – kezek előre bilincselésével. Fk. V. K. esetében, az Rtv. 48. § a), b) és c) pontja alapján került sor bilincskalkalmazásra, hátra bilincselés módszerével. A bilincskalkalmazása mind a panaszos, mind fk. V. K. esetében, 11 órától 11 óra 20 percig tartott.

Az összefoglaló jelentés és a rendőri jelentések részletesen indokolják a bilincshasználatot a következők szerint. Mind a panaszos, mind fk. V. K. magatartása, az intézkedő rendőrök szerint a helyszínre érkezésükkor és azt követően „erős érzelmi felindulásra, agresszióra hajlamosságra, esetleges támadás lehetőségére utalt”. A szolgálati gépjárműben – a rendőri jelentés szerint – mindketten provokáló mondatokkal illették a rendőröket, H. Zs. r. őrmester szerint a panaszos többször is megjegyezte, hogy bizonyára azért őket állítják elő, mert ők cigányok, és emiatt elfogultak a rendőrök velük szemben. Az összefoglaló jelentés szerint, az intézkedéskor hatályban volt, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban Szolgálati Szabályzat) 60. §-ának (1) bekezdése példálózó jelleggel tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ez a példálózó jelleg – folytatja az összefoglaló jelentés – egyúttal irányt is mutat arra vonatkozóan, hogy a jogalkotó szándéka szerint melyek lehetnek azok az élethelyzetek, amikor egyértelműen bilincs alkalmazásának van helye. A Szolgálati Szabályzat már hivatkozott 60. § (1) bekezdésének a) pontja szerint, bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető. Idézi az összefoglaló jelentés ezt követően a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (4) bekezdését is, mely szerint „a rendőri intézkedés közben körültekintően kell eljárni. A rendőrnek arra kell törekednie, hogy megelőzze, hogy megtámadják, lefegyverezzék, figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják, vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel.”

Az összefoglaló jelentés szerint, a konkrét eset vonatkozásában megállapítható, hogy a támadás vagy szökés lehetőségét magában rejtő körülmények ismeretében az intézkedő rendőrök, a gépjárművel szállítás idejére tartották indokoltnak a bilincs alkalmazását, amelyet a szállítás befejezését követően, az arányosság követelményére tekintettel azonnal megszüntettek. Az összefoglaló jelentés szerint a gépjárművel történő szállítás során bekövetkező támadás esetén, veszélyeztetetté váltak volna az intézkedéssel érintett személyek, az intézkedést foganatosító rendőrök és a közúti forgalomban résztvevő kívülálló személyek egyaránt.

2) Az előállítás kezdőidőpontját a panaszos esetében, az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés 9 óra 20 percben jelöli meg és ugyanezt a kezdő időpontot tartalmazza az előállítás időtartamáról a panaszos részére kiállított igazolás is. Megjegyzendő, hogy mindkét itt említett okiraton az időpont kézzel át van húzva, és helyette „11.00” órás időpont került megjelölésre úgy, hogy a javítás szignálással és bélyegző lenyomattal van ellátva. Fk. V. K. esetében, az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés 9 óra 40 perces időpontot tartalmaz, a részére az előállítás időtartamáról kiállított igazolás kezdőidőpontként 9 óra 20 percet jelöl meg, a rajta lévő kézzel írt, szignált és bélyegzővel ellátott javítás a panaszoséhoz hasonlóan, „11.00” órában jelöli meg a kezdő időpontot.

Az összefoglaló jelentés szerint, a 2011. június 3-án 10 óra 5 perctől 11 óráig tartó helyszíni szemle után, a következő intézkedések, illetve nyomozati cselekmények történtek:

- 11 órától - 11 óra 20 percig a panaszos és fk. V. K. beszállítása a helyszínről a rendőrkapitányságra,
- 11 óra 30 perctől 11 óra 20 percig (nyilvánvaló elírás, helyesen: 11 óra 57 perc) P.K. tanúkenti kihallgatása,

- 12 óra 2 perctől 12 óra 33 percig A. I. feljelentésének felvétele, majd nevezett orvosi vizsgálata,
- Fk. V. K. számára, hivatalból védő kirendelése, és értesítése a 14 óra 30 percre tervezett gyanúsított kihallgatásról,
- 13 óra 54 perctől 14 óra 30 percig a panaszos gyanúsított kihallgatása,
- 15 óra 1 perctől 15 óra 48 percig fk. V. K. kihallgatása
- 16 óra 35 perckor fk. V.K. orvosi vizsgálata,
- az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint, a panaszos 16 óra 45 perckor, míg fk. V. K. 16 óra 40 perckor került szabadon bocsátásra.

3) A megküldött iratok között szerepel a panaszos által aláírt „Nyilatkozat”, amely szerint a panaszos kijelenti, hogy a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást az Rtv. 92. és 93. § alapján megkapta, a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel, kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal nem él, az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról, annak várható időtartamáról a tájékoztatást szóban megkapta, a részére kiállított – az előállítás időtartamáról szóló – igazolást átvette, az előállító helységben történő elhelyezésével kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8) és (9) bekezdés, valamint a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás alapján a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást átvette, élelmezést nem kért, betegségben nem szenved, sérülése a rendőri intézkedés során nem keletkezett, orvosi ellátásban nem részesült. A nyilatkozaton nem szerepel a kiállítás helye, a dátum, valamint a pontos időpont.

A fentivel tartalmilag és alakilag megegyező nyilatkozatot írt alá fk. V. K. azzal, hogy ezen igazoláson szerepel a panaszos aláírása is.

4) A megküldött iratok között 07050/1551/2011/id. szám alatt szerepel a védő kirendelésére vonatkozó 2011. június 3-án kelt határozat, azzal, hogy fk. V. K. kihallgatásának tervezett időpontja 14 óra 30 perc.

Ugyancsak szerepel az iratok között a 2011. június 3-án 15 óra 1 perces kezdettel felvett, fk. V. K. kihallgatásáról készült jegyzőkönyv, melynek tanúsága szerint a kihallgatáson a kirendelt védő részt vett.

III.

A Testület a panaszbeadvány alapján vizsgálat tárgyává tette a rendőri intézkedés jogalapját – különös tekintettel a részrehajlás-mentesség követelményére –, az igazoltatás jogalapját, az előállítás jogalapját, indokoltságát, arányosságát, időtartamát és az előállítás alatt foganatosított cselekményeket, valamint a bilincs alkalmazásának jogalapját, indokoltságát, arányosságát és végrehajtásának módját.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak – az intézkedés időpontjában hatályos – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz és testi épséghez való jogát, továbbá az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz való jogát. Ezen túlmenően az intézkedés érintette az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében biztosított jogot a megkülönböztetés tilalmához és a részrehajlásmentes ügyintézéshez.

1) A Testület a panasszal kapcsolatosan – figyelemmel annak számos büntetőjogi vonatkozására – mindenekelőtt előtt saját hatáskörét vizsgálva az alábbiakat állapította meg.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában, a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, azok közül is azok, amelyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás), esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti rendelkezés értelmében a Testületnek nem terjed ki a hatásköre olyan kérdések vizsgálatára, amelyek a rendőrség azon intézkedésével vagy mulasztásával kapcsolatosak, amelyet egy büntetőeljárás során nyomozó hatóságként végez.

2) A panaszos lánya, R. N. 2011. június 3-án 9 óra 25 perckor telefonon tett bejelentést a S-i Rendőrkapitányságra a C., V. utca 24. sz. előtti vitáról és dulakodásról. A rendőrök 9 óra 45 perckor érkeztek meg a megadott címre, ahol azt tapasztalták, hogy a panaszos „agresszívan viselkedve”, trágár szavakat használva kiabál A. I.-vel. Ezt követően a rendőrök a feleket felszólították, hogy néhány lépésre távolodjanak el egymástól, majd közölték velük, hogy a bejelentés, valamint az általuk tapasztaltak alapján intézkedést kezdeményeznek és igazoltatták a jelenlévőket. Ez után került sor a jelenlévők meghallgatására, melynek során elhangzottakat a jelen állásfoglalás II. részének 1) pontja ismerteti, ezért a Testület ennek megismétlésétől eltekint.

Az igazoltatást követően az intézkedő rendőrök jelentést tettek az ügyeletesnek, ahonnan azt az utasítást kapták, hogy biztosítsák a helyszínt és tartsák vissza a jelenlévőket a bűnügyes csoport kiérkezéséig. A bűnügyi helyszínelés ezután, 10 óra 5 perctől, 11 óráig tartott.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint, „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak”. A Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése ezt tovább részletezve úgy rendelkezik, hogy bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyen hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. Ugyancsak idézni szükséges az Rtv. 29. § (1) bekezdését, mely szerint „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében meg kell állapítani.”

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 271. §-ának (1) bekezdése szerint „aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást, vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el...”, márpedig a rendőri intézkedést kérő telefonhívás, a helyszín megtekintése, valamint a felek elsődleges elmondása alapján fennállt e bűncselekmény elkövetésének gyanúja.

Fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a helyszínre érkező rendőrök jogszerűen kezdeményeztek intézkedést és kellő jogalap birtokában igazoltatták a jelenlévőket (így a panaszost is) ennek okán a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.

Külön vizsgálat tárgyává tette a Testület az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésében megfogalmazott, „a törvényi rendelkezéseknek megfelelő, részrehajlás nélküli intézkedés” követelményének érvényesülését. ” Az Rtv. indokolása szerint a rendőr a törvényi rendelkezéseinek érvényesítése érdekében mindenkivel szemben részrehajlás nélkül köteles eljárni. A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A panaszos sem beadványában, sem annak kiegészítésében nem utalt arra, hogy származása miatt került volna sor vele és nem A. I.-vel szemben az intézkedésre. Az egyik intézkedő rendőr, H. Zs. r. őrmester jelentésében szerepel hogy a rendőrkapitányságra történő beszállítás során, a gépkocsiban hangzott el a panaszos azon megjegyzése, mely szerint „azért őket állítják elő, mert ők cigányok és elfogultak velük szemben”.

A rendőri intézkedés során a kiérkező rendőrök valamennyi jelenlévőt meghallgatták a történetekről – e tekintetben nincs ellentmondás a panasz és a rendőri jelentések között –, majd a bűnügyi helyszínelést követően, nyilvánvalóan az ottani elsődleges megállapításokat is figyelembe véve utasította a bűnügyi csoport vezetője az intézkedő rendőröket, hogy a panaszost (és fk. V. K.-t) állítsák elő bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt. A

rendelkezésre álló adatok alapján a másik fél, A. I. igazoltatása is megtörtént – és bár nincs adat arra, hogy vele szemben további intézkedést (pl. szóbeli idézés) foganasítottak volna – az viszont tény, hogy 12 órakor sor került meghallgatására a városi rendőrkapitányság épületében.

A Testület a részrehajlás nélküli intézkedés követelményének vizsgálata során külön súllyal vette figyelembe P.K. tanúvallomását, amely az általa látottak vonatkozásában A. I. állításait támasztották alá az események lényeges körülményeit illetően.

A Testület rendelkezésre álló iratanyagban nincs arra utaló adat, amely a rendőri intézkedés részrehajló voltát alátámasztaná, ezzel szemben a fentiekben már rögzített testületi megállapítás szerint, a Btk. 271. §-ának (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétségének – legalábbis a rendőri intézkedéshez minimálisan szükséges – gyanúja a panaszossal szemben fennállt, **melynek okán az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmát és a részrehajlásmentes ügyintézés követelményét nem sértették meg az eljáró rendőrök.**

3) A Testület vizsgálat tárgyává tette a panaszossal szembeni bilincsalkalmazás jogalapját, indokoltságát, módját és arányosságát. Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő intézkedés alkalmazásáról szóló jelentés szerint a szóban forgó napon, 11 óra és 11 óra 20 perc között, a helyszínről gépkocsival a rendőrkapitányságra történő beszállítás időtartama alatt alkalmaztak bilincset, az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján, a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint, kezek előre bilincselésével. A rendőri jelentés szerint, figyelmeztetést követően, „a panaszos testalkatára tekintettel” történt az előre bilincselés módszerének alkalmazása. Hivatkozik az összefoglaló jelentés a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (4) bekezdésére is, mely szerint „a rendőri intézkedés közben körültekintően kell eljárni. A rendőrnek arra kell törekednie, hogy megelőzze, hogy megtámadják, lefegyverezték, figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják, vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel.”

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példalózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. Ugyanezen szakasz (4) bekezdése sorolja fel a bilincselés lehetséges módozatait, amelyek közül a b) pont rögzíti a kezek előre, illetve hátra bilincselését. A Szolgálati Szabályzat 57. § (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.

A vizsgált esetben a rendőrök a bilincselés okául és alapjául az Rtv. 48. § b) és c) pontját, azaz a támadás és szökés megakadályozása érdekében történő bilincshasználatot jelölték meg.

A panasz és a rendőri jelentés csak a tekintetben egybehangzó, hogy a helyszínen megjelenő rendőrök – önmagában a jelenlétükkel – nem tudták megfékezni az indulatokat. A panaszos állítása szerint gyámgyermekének bántalmazása a rendőrök jelenlétében is tovább folytatódott, a rendőri jelentés szerint viszont a panaszos és gyámgyermekei tanúsítottak agresszív magatartást A. I.-t szidalmazva, aki az átélt izgalmaktól rosszul lett, rövid időre elvesztette eszméletét és orvosi segítségre szorult. Ugyanakkor semmilyen adat vagy tény nem utalt arra, hogy a panaszos, akár az intézkedés előtt, akár az alatt – ideértve a helyszínelés csaknem egy órán át tartó időtartamát – el akarta volna hagyni a helyszínt. Mindezek alapján a Testület nem látta megalapozottnak a bilincskalkalmazást az Rtv. 48. § c) pontja alapján, a szökés megakadályozására tekintettel.

Elfogadta ugyanakkor a Testület a bilincskalkalmazás jogalapja vonatkozásában a rendőri álláspontot az Rtv. 48. § b) pontja vonatkozásában. A már ismertetett előzmények, a panaszosnak a rendőrök jelenlétében tanúsított magatartása, a többszöri rendőri figyelmeztetés ellenére is csak rövid időre megtörő indulat, a Testület álláspontja szerint indokoltá tette a bilincs alkalmazását a gépkocsival történő szállítás idejére az esetleges támadás megakadályozása céljából. A bilincskalkalmazás módját illetően a rendelkezésre álló adatok alapján, a Testület – a panaszos testalkatától függetlenül – a kezek előre bilincselését tartotta arányosnak. A kezek hátra bilincselése ugyanis a Szolgálati Szabályzat 60. § (6) bekezdésének a) pontja alapján akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, illetve szökéstől, márpedig e feltételek a panaszos vonatkozásában nem álltak fenn.

Minderre tekintettel a Testület megállapította, hogy a panaszossal szembeni bilincskalkalmazásra az Rtv. 48. § b) pontja alapján kellő jogalap birtokában került sor, a bilincskalkalmazás indokolt és – figyelemmel annak módjára és időtartamára – arányos volt, ezért e vonatkozásban a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga nem sérült.

4) A Testület ezt követően értékelte, hogy a megfelelő jogalap és indok birtokában döntöttek-e a panaszos előállításáról, a panaszos kifogásolta ugyanis az előállításának tényét és jogalapját, valamint az előállítás okára vonatkozó rendőri tájékoztatást. Vizsgálni szükséges továbbá, hogy az előállítás jogszerűsége esetén annak időtartama nem lépte-e túl a szükséges mértéket.

Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív sorolja fel az előállítás okait, amelyek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben és a további rendőrségi dokumentumokban az intézkedő rendőrök a panaszos előállítása indokaként a Rtv. 33. § (2) bekezdése b) pontját jelölték meg. Ezen rendelkezés értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A rendelkezésre álló, már ismertetett adatok alapján kétségkívül megállapítható volt a Btk. 271. § (1) bekezdése szerinti garázdaság vétségének gyanúja és – bár az Rtv. fent hivatkozott rendelkezése a rendőr mérlegelési jogkörébe utalja az előállítás foganatosítását –, **a helyszínen tapasztaltak, a cselekmény tárgyi súlya, valamint hivatalból üldözendő volta**

a Testület álláspontja szerint megalapozta és indokoltta tette a panaszos előállítását, ezáltal nem sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

Az előállítás okára vonatkozó tájékoztatással kapcsolatosan, a panaszos és a rendőrök állítása közötti ellentmondást a Testület feloldani nem tudta, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható.

Az előállítás időtartamának vizsgálata kapcsán – előjáróban – ki kell térni annak rendőrség általi dokumentálására. A panaszos által is csatolt, valamint a rendőrök által is megküldött, az előállításról szóló igazoláson – egyezően az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentéssel – a panaszos előállításának kezdőidőpontjaként 9 óra 20 perc került megjelölésre. Mindkét említett okiraton – azonos módon – ezen időpontot kézírással áthúzták és helyette a „11.00” óra került kezdő időpontként feltüntetésre. A javítást aláírással és a rendőrkapitányság bélyegzőlenyomatával látták el.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott, már hivatkozott hivatalos feljegyzés alapján a rendőrök 9 óra 45 perckor értek a helyszínre és kezdték meg az intézkedést. Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (3) bekezdésének utolsó mondata szerint „az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani”, így az okiratokon megjelölt kézzel írt időpont téves jogértelmezésen alapul, az előállítás kezdőidőpontja helyesen 9 óra 45 perc, melyet alapul véve az előállítás alatt a következő cselekmények történtek:

- 9 óra 45 perctől 10 óra 5 percig igazoltatás, adatgyűjtés,
- 10 óra 5 perctől 11 óráig helyszíni szemle,
- 11 órától - 11 óra 20 percig a panaszos és fk. V. K. beszállítása a helyszínről a rendőrkapitányságra,
- 11 óra 30 perctől 11 óra 57 percig P.K. tanúkenti kihallgatása,
- 12 óra 2 perctől 12 óra 33 percig A .I. feljelentésének felvétele, (az orvosi vizsgálat és ellátás pontos időpontja és időtartama a látleleten nem megállapítható),
- Fk. V. K. számára, hivatalból védő kirendelése, és értesítése a 14 óra 30 percre tervezett gyanúsított ki hallgatásról,
- 13 óra 54 perctől 14 óra 30 percig a panaszos gyanúsított ki hallgatása,
- 15 óra 1 perctől 15 óra 48 percig fk. V. K. kihallgatása,
- 16 óra 35 perckor fk. V. K. orvosi vizsgálata,
- 16 óra 45 perckor a panaszos szabadon bocsátása.

Az előállítás időtartama alatt történt – dokumentumokkal a fentiek szerint alátámasztható – egyes cselekmények időpontjának vizsgálata alapján, a Testület megállapítása szerint, 14 óra 30 perctől kezdődően, egészen a 16 óra 45 perckor bekövetkezett szabadon bocsátásig – mintegy 2 óra 15 percen át – a panaszos előállításának fenntartása szükségtelen volt.

A Testület szükségesnek tartja idézni az Rtv. 33. § (3) bekezdésének első mondatát, amely szerint „a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja”. E törvényi rendelkezés főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként, határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A Testület megállapítása szerint az előállítás időtartama – figyelembe véve az ezen időtartam alatt végrehajtott cselekmények időpontját – a szükséges mértéket meghaladta és ezáltal sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga. Megállapította továbbá a Testület, hogy az előállítás időtartamának hibás dokumentálása sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.

5) A panaszos beadványának kiegészítésében sérelmezte, hogy cukorbetegsége miatt gyógyszerre és élelmiszerre lett volna szüksége, de nem engedték meg neki, hogy gyógyszerét magához vegye, továbbá nem tudta, hogy élelmiszert kérhet, ezért nem kért, de nem is kapott élelmiszert és vizet sem. Állítása szerint rosszul éreztette többször is panaszkodott előállítása alatt. Ugyanakkor leírta a panaszos, hogy panasztételi jogáról és a Testülethez fordulás lehetőségéről a rendőrök mind szóban, mind írásban tájékoztatták, úgyszintén tájékoztatást kapott hozzátartozó és jogi képviselő értesítésének lehetőségéről, ezzel azonban nem kívánt élni.

Az összefoglaló jelentés szerint a panaszos egészségügyi ellátást nem kért és a rendőrség által megküldött, a panaszos által saját kezűleg aláírt nyilatkozaton – a jelen állásfoglalás II. rész 3. pontjában felsoroltakkal együtt – az „élelmezést nem kértem”, „betegségben nem szenvedek” szövegrészek szerepelnek.

A Testület a rendelkezésére álló szűkös bizonyítási lehetőségekre figyelemmel a fenti ellentmondást feloldani nem tudta, ezért **a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható.**

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes sérelmek – maga az intézkedés, annak részrehajló volta, az előállítás ténye és okának közlése, a bilincskalkalmazás, illetve az orvosi segítségnyújtás és élelmezés – kapcsán alapjogsérelem egyrésztől nem történt, másrésztől az nem volt megállapítható. Sérült ugyanakkor az előállítás szükséges mértéket meghaladó időtartama miatt a panaszos

személyes szabadsághoz való joga és az előállítás időtartamának téves dokumentálása miatt a tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület álláspontja szerint a megállapított jogsérelmek mértéke eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. február 15.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANAZSTESTÜLET